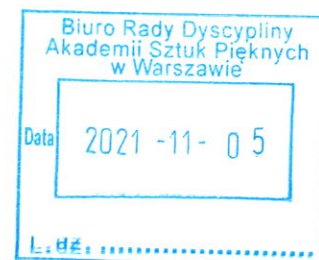

Warszawa, listopad 2021

Prof. dr hab. Ksawery Piwocki
ul. Koński Jar 8 m. 68
02-785 Warszawa
Tel.: 22 641 73 43, 510 258 009
e-mail:
mkpiwoccy@wp.pl
ksawery.piwocki@cybis.asp.waw.pl

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Wzornictwa
00-459 Warszawa ul. Myśliwiecka 8
tel.: 22 628 16 23
e-mail:
dziekanat.wwp@asp.waw.pl

RECENZJA

Dorobku twórczego i pracy doktorskiej Pana mgr Mirosława Rekowskiego asystenta Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku wykonanych pod opieką promotora prof. Jerzego Porębskiego. Temat pracy doktorskiej **Marka dla Kaszub. Założenia projektowe identyfikacji wizualnej regionu.**

Przewód doktorski Pana mgr Mirosława Rekowskiego z Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku został wszczęty przed 1 maja 2019 roku i procedowany według przepisów Ustawy z 2003 roku (Ustawy z 14 marca 2014 roku, Ustawy z dnia 27 lipca 2005 i Ustaw z 3 i 20 lipca 2018 roku oraz rozporządzeń M.N. i Sz. W. z 9 sierpnia 201 roku i 10 lutego 2017 roku). Pismo informujące o powołaniu mnie na recenzenta otrzymałem 28 10 2021 roku.

Podstawy recenzji

- Życiorys, kwestionariusz osobowy, odpis dyplomu
- Praca doktorska
- Opis pracy doktorskiej w językach polskim i angielskim
- Opinia promotora (pozytywna rekomendacja prof. J. Porębskiego)
- Opis działalności projektowej z dokumentacją

- Opis działalności dydaktycznej z dokumentacją
- Wykaz działalności organizacyjnej na rzecz Wydziału i Uczelni
- Wykaz nagród i wyróżnień
- Oświadczenie o autorstwie przysłanych materiałów

Pan Rekowski ukończył Instytut Okręgowy Politechniki Gdańskiej w 1983 roku, Wydział Architektury Wnętrz i Wzornictwa Przemysłowego Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku w 1986 roku. Dyplom „Parzenie i picie herbaty – powrót do wartości utraconych” wykonał w pracowni prof. Marka Adamczewskiego na Katedrze Wzornictwa. Jest zawodowo uzbrojony w liczne dyplomy ukończenia kursów i szkoleń z zakresu druku, typografii i marketingu. Pracował w Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku, na Akademii Gdańskiej na macierzystym wydziale, jako grafik na Międzynarodowych Targach Gdańskich, w Gdańskim Studiu Promocji, prowadził własne studio projektowe. Jest autorem artykułu Kaszubski bulgot, zamieszczonego w 2+3D/ nr 53/2014. Na początku recenzji chciałbym zwrócić uwagę na wyjątkowo staranne, czytelne, skromne i eleganckie podanie materiałów przedstawionych w tej prezentacji przez Pana mgr Mirosława Rekowskiego.

Portfolio

W katalogu swoich prac Pan mgr Mirosław Rekowski przedstawił projekty znaków graficznych i systemów identyfikacji wizualnej, projekty wzornicze, projekty graficzne kalendarzy i okładek. Album liczy 50 stron. Ocena dorobku musi być pozytywna, 56 projektów znaków graficznych wraz z logotypami to ogromny dorobek. A podejrzewam, że są to znaki wybrane przez autora. Pan Rekowski odpowiada na wydane założenia precyzyjnie. W tej sytuacji o przedstawionych projektach nie można powiedzieć, że stylistycznie i formalnie są ze sobą powiązane. Są znaki bazujące na realistycznym rysunku (Targ Rybny, Kutter, Kongres Architektury Polskiej), znaki wykorzystujące klasyczną i tradycyjną symbolikę (Docento Discimus, Zespół Szkół Łączności), znaki opierające się na ornamentach (Psychiatra, Anna Herra), znaki oparte na przetworzeniu kształtów liter (znaki: Szajna, EES, Enzo, Max). Charakterystyczne dla tych wszystkich opracowań jest użycie znaku graficznego zawsze powią-

zanego z nazwą firmy. Element ten w większości znaków zasadniczo może stać się samodzielnym logotypem. Różnorodność zbioru z jednej strony oparta jest na klasycznych stylizacjach werków i godeł, z drugiej na myśleniu wpisującym się we współczesne kształtowanie przekazów graficznych. Pan Rekowski prawidłowo i trafnie odpowiada na stawiane przez zleceniodawców żądania. Kilka znaków uważam za rozwiązania znaczące – to między innymi znaki dla Eldoro, City of Gdynia, czy logo dla Pomorskiej Grupy Informatycznej. Formy są oparte na przemyślanym kontraście, oryginalne a zarazem czytelne. Z niewielu przedstawionych w portfolio projektów wzorniczych wyróżniają się proste i jednoznaczne w odczycie obudowy paneli sterujących grzałek KTX – 1, KTX – 2 i KTX - 3 nagrodzone godłem Wzór Roku w 2007 roku. Na uwagę zwraca też przemyślane użycie kolorów i nałożona grafika mająca ułatwić sterowanie panelami. Zaskakuje oryginalnością kształtu i użytej technologii projekt zegara biurkowego z 2011 roku. W portfolio Pan Rekowski przedstawił projekty kalendarzy. To zapewne jedna z ulubionych form graficznych Doktoranta. Zwróciłem uwagę na purystyczny kalendarz tablicowy dla 2002 roku „Z szacunku dla tradycji”. Projekty okładek: interesująca graficznie seria okładek dla czasopisma uniwersyteckiego „Media, Biznes, Kultura” i zaskakujące plastycznie okładki do płyt CD: dla Sony „Doosha Project”, „Moje bieguny” dla Fundacji M. Kamińskiego i „Kaszubszczy piestrzeń” dla Sensus Musikus. Wszystkie trzy kompozycje są podobne, ilustracje są umieszczone w geometrycznym środku kwadratu okładek. Dorobek świadczy o rozległych umiejętnościach projektowych Pana Rekowskiego i o jakości artystycznej zamieszczonych w dokumentacji projektów.

Opis działalności dydaktycznej

W katalogu „Opis działalności dydaktycznej prowadzonej na Wydziale Architektury i Wzornictwa ASP w Gdańsku” znajdują się krótkie opisy przedmiotów oraz prace ilustrujące realizowane ćwiczenia w pracowni Podstaw i Metodyki Projektowania gdzie Pan Rekowski jest asystentem, oraz pracowni Podstaw Typografii oraz Laboratorium Technik Modelowania prowadzonych przez Doktoranta. Przedstawiona dokumentacja wskazuje na wysoki poziom prowadzonych zajęć, interesujące rozwiązania projektowe i zakres wiedzy zawodowej posiadanej przez prowadzącego (właściwie wszystkie technologie, grafika, typografia). Przedstawiony materiał oceniam wysoko.

Pan Rekowski Pełnił wiele funkcji na macierzystej uczelni; był senatorem, pełnomocnikiem dziekana ds. ewaluacji, wieloletnim członkiem Rady Wydziału. Pracował na rzecz Uczelni; był współorganizatorem Dni Otwartych, Spotkań Wzornictwa, współorganizatorem wystaw wydziałowych, licznych warsztatów, wyjazdów edukacyjnych i konferencji, autorem plakatów, strony internetowej, identyfikacji wydarzeń. Był recenzentem około 20 prac licencjackich i jednej pracy magisterskiej. Doktorant otrzymał wiele wyróżnień, nagrodę „Dobry Wzór” w 2007 roku, brązowy medal na festiwalu kalendarzy Vidical w 2003 roku oraz liczne wyróżnienia i nagrody na kolejnych edycjach tego festiwalu.

Praca doktorska, projekt

Praca doktorska „Marka dla Kaszub - Założenia projektowe identyfikacji wizualnej regionu” liczy 322 stron wraz z bibliografią. Tekst jest opatrzony licznymi przypisami. Layout publikacji jest wciągający wizualnie i wspomagający odbiór informacji. Strony są zaprojektowane w formie kolumn jednołamowych, na zewnętrznym ramowym marginesie na stronach parzystych i nieparzystych umieszczone są liczne ilustracje i teksty wzbogacające i rozszerzające przekaz. Opracowanie składa się ze wstępu i trzech rozdziałów; Analizy, Syntezy i Projektu.

Przeczytanie tekstu doktoratu w sposób profesjonalny i czytelny nasączonego licznymi ilustracjami wzbogaciło moją wiedzę o regionie Kaszub, jak również w sposób perfekcyjny skonfrontowało ten temat z ogromną wiedzą autora na temat rodzajów pisma i typografii. Szczególną uwagę w rozdziale „Pismo jako nośnik tożsamości” Pan Rekowski zwrócił na pisma zaprojektowane specjalnie dla języka polskiego i przez polskich projektantów. I ta pobieżna konfrontacja mojej znajomości etnografii Polski unaoczniała problem, o którym dotychczas nie wiedziałem. Założeniem tej pracy doktorskiej jest stworzenie znaczącego i użytkowego projektu identyfikującego Kaszuby i kaszubskość. Takim znaczącym wyróżnikiem charakterystycznym dla tego regionu jest język - etnolet zapisany już na przełomie XVI i XVII wieku. Doktorant zaprojektował więc alfabet, którego fontowy krój oparty jest na formach pochodzących z przeanalizowanych wcześniej wzorów sztuki kaszubskiej. W rozdziale „Synteza – pismo jako nośnik tożsamości” autor pisząc o kolejnych przykładach i strukturach różnych krojów pisma wymienia krój zaprojektowany przez Santosa Breganę specjalnie dla Baskonii. Inspiracją były znaki i napisy na

nagrobkach z VI i VII wieku zachowane na tym obszarze. A więc i inni próbowali w podobny sposób uatrakcyjnić wizerunkowo europejskie kultury regionalne.

Dlaczego w języku ogólnym, w literackim języku polskim mowę kaszubską nazywamy językiem, w przeciwieństwie do nazywania innych języków regionalnych dialektami lub gwarami. Popularnie mówi się: gwara mazurska, poznańska, góralska, śląska. Jeżeli ktoś mówiący literackim językiem ogólnonarodowym słucha kogoś mówiącego w wymienionych dialektach, niewiele rozumie. Nie zna wielu słów, czasem obca jest mu nawet logika budowy zdań. Podobnie nie rozumiemy gwary kaszubskiej. Dlaczego nazywamy ją językiem? Chyba właśnie dlatego, że została ona zapisana, znaleziono charakterystyczne zapisy i znaki diakrytyczne, które dla notowania przy pomocy liter tej wymowy są konieczne. Już w XVII wieku. Dlatego też, jak rozumiem, za istotny problem do rozwiązania Pan Rekowski uznał konieczność zaprojektowania czcionek, które nie tylko, że będą swoim kształtem i „duchem” wywodzić się ze znakowań kultury kaszubskiej, ale będą też posiadać konieczne dla specyficznej wymowy fonty. Krój ten nazwał „Krojem na kaszubskie szyldy”. Nie mam pewności, czy takie zawężenie ich użyteczności jest zasadne.

Z jednej strony to dogłębnie udokumentowane rozwiązanie projektowe wpisuje się we współczesne trendy widoczne w Europie. To drobne działania służące do wzbogacania i podkreślania znaczenia kultur tzw. małych ojczyzn. Z drugiej strony takie działania są rodzajem obrony przed unifikującą lokalne tradycje trendy będący skutkiem globalizacji. W jednym z wywiadów w rozdziale „Wywiady projektowe” któryś z rozmówców ubolewa, że walka ta skazana jest na klęskę. I tutaj przypomnielibym, że znaczenie takich działań wpisuje się w polityczne i społeczne, ale przede wszystkim kulturowe założenia przyświecające twórcom gospodarczego, politycznego i kulturowego bytu jakim jest Unia Europejska. Ta wielonarodowa wspólnota pielęgnuje właśnie takie inicjatywy, bo sumą tych wszystkich lokalnych tradycji jest nasza europejska świadomość kulturowa.

Uzasadnienia podjęcia właśnie tego tematu „Marka dla Kaszub” są liczne. Pan mgr Rekowski jest Kaszubem, zna język Kaszubski, zna od dziecka zwyczaje, tradycję i kulturę tego regionu. W swojej pracy doktorskiej udowadnia, że właśnie język i jego zapis w kształcie dopracowanych stylizacyjnie fontów wynikających z przebadania tradycyjnych form kultury i etnografii Kaszub jest

znaczącym wzmocnieniem tradycji i jednocześnie wyraźnym i widocznym dla przejezdnych elementem promującym ten region. Doktorant jest wykwalifikowanym poligrafem, w pracy analizuje i opisuje różne rodzaje pism. Wyciąga właściwe wnioski. Język i jego zapis są istotnymi wyróżnikami tożsamościowymi, podkreśla Pan Rekowski

W rozdziale „Wywiady projektowe” autor przeprowadza fascynujące wywiady z ludźmi znającymi język kaszubski i potrafiący w różny sposób opisywać jego właściwości, różne rozumienia jego specyfiki, jego „ducha: – co później pomoże mu znaleźć kształty liter, ich wyrazowość, specyficzny obrys, światło pomiędzy czcionkami. Książd prof. Adam Sikora mówi o duchu tego języka, prof. Jerzy Treder – o specyficzności języka, o naleciałościach germańskich, Danuta Stenka - o gęstości muzycznej języka kaszubskiego, Olo Walicki – o melodii języka kaszubskiego, Mikołaj Trzaska – o jego delikatności i śpiewności, Roman Drzeżdżon – o agresywności wymowy kaszubskiej, dr. hab. Witostaw Frankowski – o przyjazności i komunikatywności języka, Ojciec dr. Tomasz Jank - o przyrodniczości i rytmie tego języka. W rozdziale „O tożsamości Kaszub” znajdujemy wywiad z prof. Cezarym Prondzyńskim” – podkreśla on w nim istotność umiejscowienia tego regionu w sąsiedztwie morza i wyraźne do dzisiaj odczuwanie wspólnoty kulturowej Kaszubów, nawet gdy już nie potrafią mówić po kaszubsku.

Przekonywujące i dobrze przedstawione są zbiory informacji które wyznaczały autorowi założenia projektowe. Są to zebrane przykłady charakterystyczne dla kaszubskiej kultury materialnej we wszystkich jej przejawach, złożone w zbiory przykłady zdobień i elementów kaszubskiej sztuki ludowej i rzemiosła. Materiał ten wizualnie i znaczeniowo podpowiada, a zarazem ułatwia znalezienie form użytych w zaprojektowanym przez Pana Rekowskiego piśmie. W przedstawionym materiale znajdujemy więc zestaw charakterystycznych kształtów pazdurów, całe zbiory detali architektury ludowej i budownictwa tego regionu, przykłady strojów ludowych, przykłady fascynujących grupowych symboli regionalnych, godeł i korporacji rzemieślniczych, przedmiotów codziennego użytku i ich zdobień, wyrobów porcelanowych, kowalskich, haftów, zdobionych tabakier o różnych kształtach, plecionek o różnym przeznaczeniu, malarstwa na szkle, wreszcie, co może najbardziej w tej wylizance jest bliskie tematowi, przykłady druków

z zapisem mowy kaszubskiej. Najstarsze pochodzą z XVI wieku, zbiory hieroglifów (zapisy śpiewno- nutowe), werki rodzin rybackich i znaki ryte od stuleci na nagrobkach. Cały ten precyzyjnie zebrany i pogrupowany materiał jest jedną z osi jednoznacznych formalnie wypowiedzi które zostały użyte do znalezienia form liter i znaków diakrytycznych i ozdobników zaprojektowanego przez Doktoranta kaszubskiego alfabetu.

Po dokładnej analizie tych wszystkich współrzędnych Pan Mirosław Rekowski znalazł formę liter zaprojektowanego kroju alfabetu języka kaszubskiego. Po prostu zebrany przeogromny materiał, przeanalizowanie go, wizualne zebranie tego researchu w tabele i zbiory pozwoliło na logiczne zaprojektowanie trzydziestu czterech znaków liter, trzech znaków diakrytycznych, pięciu znaków dedykowanych językowi kaszubskiemu, oraz czterdziestu kilku znaków drukarskich oraz jednego oryginalnego ozdobnika typograficznego w kształcie flądry. Litery, tekst i wersaliki są formalnie kształtami dosyć rozbudowanymi, ozdobnymi, należy je przypisać do grupy tak zwanych liter grubych – boldowych. Są wieloelementowe, bezszeryfowe. Ich ozdobny kształt uniemożliwia praktycznie używanie tego fontu w blokach tekstowych. Stąd zapewne autor uznał je za rodzaj czcionek sztyldowych. Uważam, że mogą one być również używane do tytułów, do wyróżniania wyrazów w drukach akcydensowych dotyczących tematów kaszubskich. Projekt ten ewidentnie wzbogaca wybór czcionek zaprojektowanych dla potrzeb języka polskiego.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę wagę merytoryczną opracowanego materiału, jakość opracowania, istotny współcześnie dla kultur regionalnych obszar poruszony w doktoracie, stwierdzam, że praca doktorska Pana mgr Mirosława Rekowskiego w pełni spełnia wymagania określone w artykule 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach i tytułach, oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki. Niniejszym zdecydowanie popieram wnioski Rady Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku i przedstawiam bardzo pozytywną ocenę pracy doktorskiej Pana mgr Mirosława Rekowskiego Radzie Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie prze-prowadzającej przewód o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplinie artystycznej sztuki projektowej. Przedstawiona praca doktorska Pana mgr Rekowskiego spełnia wszystkie

wymogi ustawowe stawiane takim opracowaniom i wnioskuje o dopuszczenie do publicznej obrony.

Prof. zw. Ksawery Piwocki

